

Catalunya avui: unitat i alternatives

1.- Introducció

Gràcies per haver acceptat la invitació a la conferència Catalunya avui: unitat i alternatives d'esquerres i gràcies, també, a totes les persones que m'han fet arribar el seu interès de ser-hi, però que els ha estat impossible d'assistir-hi.

Vull agrair al periodista Manel Mateu la seva presentació. I agrair, especialment, la presència d'en Miguel, el pare de l'Isma, un dels dos estudiants de l'AEP que van ser, del 29 de març fins el 4 de maig, injustament privats de llibertat.

Com diu el títol em centraré en la Catalunya d'avui, des d'una triple perspectiva:

1) Catalunya avui, en un context d'involució a Espanya i a Europa

2) Catalunya avui, el govern de CiU trenca el model social

3) Què fer? Idees, alternatives i unitat per a passar del patiment a l'esperança

Unes reflexions, dades i propostes, intentat posar llums llargues des de l'esquerra, sense la cotilla temporal del procés assembleari d'EUiA ja que, d'aquí poques setmanes se celebra la 6a Assemblea Nacional, i deixaré -després de 10 anys- la coordinació general.

1.- Catalunya avui, en un context d'involució a Europa i Espanya

Vivim una crisi econòmica -d'implicacions socials- però també una crisi política, institucional i cultural, que afecten la democràcia, els drets i les llibertats. La pregunta que es fa la majoria de la gent és: Com serà la sortida a la crisi? Una crisi provocada per l'acció especulativa del capital financer, que ens porta a un cicle de recessió perllongada. És a dir, la gent es pregunta quines conseqüències tindrà per a les seves vides i quines conseqüències socials, econòmiques, polítiques i mediambientals.

Tothom coincideix que res serà igual, però de no modificar-se les tendències actuals, ja sabem la resposta a la pregunta: conseqüències negatives per a les classes populars –ara i en el futur- per les involucions i contrareformes en el model social, els serveis públics, les relacions laborals, la democràcia i la política.

Els treballadors, les treballadores i la majoria de la ciutadania estan perdent conquestes socials i laborals. La majoria de la ciutadania i les classes populars veuen retallats drets i com es limita la democràcia i la política per part dels mercats, les institucions europees i els governs conservadors.

Les contradiccions democràcia o mercats, persones o especulació, invertir en educació i salut o salvar bancs (com de nou vam conèixer ahir, amb Bankia), són evidents. Per això la sortida insolidària a la crisi econòmica a Europa està fent saltar pels aires l'Estat del Benestar i ens porta un canvi de model social, que castiga les classes populars d'avui, hipoteca el futur de les joves generacions i limita la democràcia.

Avui es compleixen 67 anys de la fi de la segona Guerra Mundial. Un drama bèl·lic amb milions de morts i importantíssimes conseqüències per una llarga postguerra. Avui, també, estem patint les conseqüències d'una guerra econòmica amb negatives repercussions per a milions de persones a Europa.

1.1- Una Europa social i democràtica

L'abast de la crisi i l'origen dels atacs a la democràcia i als drets de les persones necessiten d'una resposta a nivell europeu, i les eleccions a França i Grècia ho confirmen. La crisi és financera i econòmica, amb greus conseqüències laborals i socials, però també és una crisi de l'actual model d'Unió Europea (UE).

El Consell d'Europa -des de maig de 2010- i la Comissió i el Banc Central Europeu (BCE), han imposat polítiques d'austeritat, basades en la retallada de la despesa pública i en les contrareformes estructurals. Aquestes polítiques han fracassat pels seus resultats per a les persones i l'economia, i també políticament, com han mostrat les eleccions franceses i gregues.

El Grup d'ICV-EUiA, al Debat parlamentari sobre la reactivació econòmica del passat mes d'abril, vam dir que:

“Aquestes polítiques, caracteritzades per les restriccions financeres dràstiques, la imposició de polítiques de disminució de la despesa i la capacitat d'endeutament i dèficit públics als Estats membres, estan portant als nostres països a una espiral de creixent recessió econòmica, destrucció dels sectors productius, manca de crèdit, atur, pèrdua de drets socials i laborals, degradació dels serveis públics i empobriment de les nostres societats.”

Per això ICV-EUiA defensem que es *“reformi el Tractat de Funcionament de la UE per mitjà d'un procés obert i participatiu, i que es doti d'un autèntic govern econòmic europeu que impulsi noves polítiques econòmiques, financeres i monetàries basades en una veritable solidaritat entre els estats membres, que modifiquin els objectius d'estabilitat pressupostària amb un doble objectiu: la recuperació de l'economia i la creació d'ocupació, amb una fiscalitat pròpia, capacitat per endeutar-se -per mitjà de l'emissió d'eurobons- que permetin, rebaixar la pressió sobre el deute públic dels estats, reduint els interessos i finançar polítiques anticíclics a la UE.”*

Vam proposar al BCE *“polítiques monetàries expansives i actuar com a garant d'últim recurs del deute dels estats i dels eurobons” i que les polítiques econòmiques, fiscals i financeres de la UE tinguin en compte les necessitats i requeriments de les comunitats subestats, amb competències legislatives, com Catalunya”.*

Els dirigents sindicals europeus, amb Toxo i Méndez al capdavant, a l'article: *Por un nuevo contrato social europeo*, publicat el 6 de desembre de 2011 a El País, afirmaven que *"les polítiques d'austeritat de la UE per a sortir d'aquesta crisi han fracassat (i) que no són temps de governs de tecnòcrates, sinó de donar més terreny a la democràcia social i política i a la participació ciutadana"*. I més enllà del "canvis" de polítiques que proposaven, afirmen que *"el moviment sindical europeu no està defensant una posició de part"*, que els sindicats defensen *"interessos generals i contribueixen a cercar solucions a la greu crisi que viu Europa"*, i per això proposen, de manera molt intel·ligent, *"un nou contracte social i econòmic amb l'activa participació dels interlocutors socials"*. Un nou contracte a Europa basat en *"l'ocupació, els salaris, les pensions, la protecció per desocupació, l'educació i la salut (...) el pacte fiscal i les polítiques redistributives de la riquesa (...) els valors i els principis democràtics."*

El Partit de l'Esquerra Europea (PEE), des d'una convicció europeïsta, des de l'afirmació: *Europa sí, però no així* i fent ús de la recent aprovada Iniciativa Ciutadana Europea, ha posat en marxa una campanya de recollida de signatures per a la creació d'un Fons Social de Desenvolupament, contraposat al Fons d'Estabilitat Financera de la UE. Aquest Fons Social ha de servir per a finançar inversió pública, per a crear llocs de treball, per a investigació, infraestructures i polítiques ambientals.

La primera volta de les eleccions franceses, la victòria d'Hollande en segona volta i els resultats a Grècia, obren la porta a l'optimisme. A França acaba l'etapa Sarkozy i s'obre l'esperança per Europa. El missatge del poble francès, com també del poble grec, diu als seus mandataris i a la UE actual que així no, que no estan disposats a que se'ls arrabassin drets i llibertats. Però alhora, confirmen algunes constants de l'actual panorama polític europeu, en rebutjar les mesures que estan deteriorant les condicions de vida de la majoria. Per tant, canvis en la representació política; un encert de les propostes de front ampli i d'esquerres –amb Front de Gauche a França i Syriza a Grècia-; el fet que França serà un assaig per a recuperar el socialisme a Europa (la socialdemocràcia no està acabada ni a Catalunya, ni a Espanya, ni a Europa, com alguns equivocadament defensen amb anàlisi només electorals i d'igualar erròniament el PP al PSOE, i no pas d'anàlisi de formacions socials i d'estructures de classe); i d'altra banda, el suport encara important en aquestes eleccions als representants de les polítiques d'ajust, i el creixement i perillosa consolidació d'opcions feixistes.

Unitat i alternatives des de la política, les esquerres, el sindicalisme i la societat civil europea. A Europa necessitem d'un ampli acord social i de les forces progressistes europeïstes. Un programa i una acció conjunts per una política europea de progrés que modifiqui la situació de greus contrareformes que estem vivint a la UE. Les conseqüències socials, econòmiques i polítiques de la crisi financera pel projecte de la UE són immenses. Està en joc, ni més ni menys, que el futur de la democràcia a Europa.

De no contribuir urgentment a canviar la situació, la idea d'una Europa social, democràtica i de les persones pot acabar entre el descontent i el populisme, i amb el creixement de les desigualtats, la injustícia i la insolidaritat.

1.2.- El govern del PP i la *coalició populista*

Des de primers d'any governa a l'Estat espanyol el Partit Popular (PP). El PP va aconseguir la majoria absoluta en un context d'hegemonia de valors de la dreta i d'avenç dels populismes d'extrema dreta a Europa.

Cal ser conscients que el govern del PP no és, només, un govern ultraconservador i centralista, que ho és i molt. El govern del PP és l'expressió política d'una dreta política que forma part d'una *coalició populista* a l'Espanya del segle XXI, que té arrels, components i tuf franquistes. Una *coalició populista* de la que en formen part: la caverna judicial, certs grups de comunicació, el PP com expressió política partidària, l'Opus i la jerarquia catòlica, la FAES i sectors del poder econòmic oligàrquic i financer.

Una *coalició populista* que, amb el govern Rajoy, impulsa una segona transició a Espanya. Per això, part del seu programa inclou: la contrareforma laboral; privatització de serveis i empreses públiques; retallada de drets i de l'estat del benestar; recentralització de l'Estat; restar competències al món local; nous impostos indirectes; allargar la vida de les nuclears i convertir les caixes en bancs.

Un programa amb polítiques que allunyen més l'equitat, la justícia social i els drets de les persones i dels pobles, i que deteriora el medi ambient.

Una dreta al govern i una *coalició populista* que pretenen, també, posar fi a contrapoders sindicals, socials, polítics i institucionals. El PP busca, amb canvis legislatius i el suport dels grups de comunicació que l'acompanyen, fomentar la por, la resignació i l'individualisme dels sectors populars, per aprofundir més en l'hegemonia conservadora, i fer créixer el populisme, el centralisme i l'abstenció -social i electoral- entre els sectors populars.

Davant d'aquest panorama és imprescindible que les forces d'esquerres i progressistes tinguem molt clar, a l'hora de la lluita política, dels acords i de les aliances socials, com es caracteritzen aquest bloc dominant oligàrquic i aquesta *coalició populista*, encapçalada políticament pel PP.

La dreta política, econòmica i institucional espanyola pretén imposar unes polítiques per a derrotar-nos en tots els pilars de la democràcia, entesa en el sentit econòmic, polític, social i cultural. Per tal de trencar aquest bloc dominant, les forces progressistes i d'esquerres (les socials i les polítiques) han de guanyar primer la base social amb un programa democràtic, per a recuperar després a les urnes, des del pluralisme i la unitat, un model de societat per a les persones i els pobles. Un model de societat que està en perill i va prenent forma més pública cada divendres.

2.- Catalunya avui, el govern de CiU trenca el model social

És una evidència que avui a Catalunya es viu pitjor. Des que governa CiU hi ha una situació social, econòmica, democràtica i ambiental pitjors, i això no és així només per la crisi global i la situació a Europa o per les polítiques del govern Rajoy i algunes herències del govern Zapatero.

Les retallades del Govern d'Artur Mas són els efectes d'una causa: la transició cap a un nou model social (conservador). Una transició per a transformar l'Estat del Benestar, basada en la pèrdua de la universalització de drets, la limitació de la igualtat d'oportunitats i la rebaixa de l'autonomia de les persones, per la qual cosa CiU fomenta la provisió privada i la mercantilització. Per això la dimensió brutal de les retallades, el dogmatisme en les polítiques d'austeritat i el classisme en la inexistència política de nous ingressos, per a una fiscalitat més progressiva.

Artur Mas l'any 2008 va posar rumb cap el *dret a triar*, la seva Itaca del *dret a triar*. I dir *dret a triar* no ha estat un error. És bo recuperar la seva conferència, el 20 de novembre de 2008, on va parlar de *dret a decidir*, però també del *dret a triar*. I com sempre passa en aquest país quan es fa referència a temes nacionals –ja sigui el dret a decidir o el pacte fiscal–, no es presta atenció a les qüestions socials, o es posen cortines de fum des del catalanisme conservador i els tertulians que l'acompanyen (abans i ara). I cal recordar que el *dret a triar* es va anunciar -l'any 2008- com a columna vertebral de la política social de CiU per a transformar l'Estat del Benestar.

Una transformació anunciada i que estan aplicant. Buidant de contingut social la política de la Generalitat, per a continuar el que van deixar a mitges després de 23 anys de govern. El dret a triar necessita d'una Generalitat esquifida de polítiques públiques i socials, i de menys administració pública, per a deixar les polítiques socials en mans del mercat.

Això és el neoliberalisme: l'Estat mínim. Tot el contrari d'avançar en l'Estat del Benestar per aconseguir una societat més justa, igualitària i amb polítiques redistributives. Les retallades no van a adaptar l'estat del benestar, són la seva minimització. Per això les retallades són els efectes d'una causa: un nou model social conservador, no només injustes retallades.

Un model social (conservador) amb l'adopció de mesures en educació, salut, serveis socials, funció pública i fiscalitat, que són a les antípodes de l'estat social i de dret. L'adaptació de l'Estat del Benestar consisteix, per a CiU, en avançar més en la mercantilització dels serveis públics essencials i la crisi l'excusa per executar-ho: l'any 2008 ja ho va anunciar.

2.1.- Quina és la Catalunya d'avui? Com viuen avui la majoria dels catalans i les catalanes?

Les eleccions catalanes del 28-N de 2010 van suposar una majoria conservadora al Parlament i, per tant, un canvi de govern. Aquesta nova situació està comportant un aprofundiment de les desigualtats i, alhora, del conflicte social.

CiU va arribar a guanyar les eleccions sense donar a conèixer el seu programa de govern, o millor dit, tenien només com a programa la caiguda del govern catalanista i d'esquerres.

Un any i mig després que Artur Mas és President, queden clares les conseqüències per a les persones, els serveis, la funció pública i el territori. L'aplicació de les receptes

més ultraliberals a l'economia: retallar en despesa social, educació, sanitat, cultura... i no aconseguir més ingressos amb impostos als qui més tenen, més guanyen i més contaminen; queda clar que tornen, també, als antics conceptes conservadors respecte el mediambient i el territori, les famílies i la seguretat, el pluralisme i els mitjans de comunicació...

- Els pressupostos de la Generalitat de 2012 han comportat noves retallades de serveis bàsics. Una fiscalitat que suposa un nou pas enrere en l'equitat i que empitjora la vida quotidiana de les classes treballadora i mitjana. I la reducció d'aportacions al món local, que incideix negativament en la qualitat dels serveis públics municipals.

- L'atur de gener a febrer ha augmentat un 1,4% (interanual): 8.738 persones. I aquest mes de maig estem a prop de les 700.000 persones.

- La taxa d'atur dels joves menors de 25 anys és el 43,1%. Al 2011, 17.000 joves han anat a l'atur, i gairebé 100.000 joves d'entre 18 i 35 anys marxaran a l'estranger, la majoria per buscar feina.

- El 60% d'assalariats cobren menys de 1.000 euros mensuals, la pensió mitjana és de 750 euros i la renda agrària ha caigut, en els darrers anys, un 40%.

- El nombre de treballadors afectats per EROs a Catalunya s'ha disparat un 59,4% de gener a març: 20.761 treballadors/es (13.024 l'any passat). Els EROs han augmentat un 47% amb la reforma laboral; els tres primers mesos se'n han presentat 1.428 (970 l'any passat).

- La contrareforma afecta tots els sectors productius. Indústria: 737 expedients (un 41,6%) amb un repunt del 166%. Sector serveis: 292 EROs (un 20,9%) amb un creixement del 128%. Construcció: 252 expedients (un 17,6%) i un augment del 10,5%.

- Tots els indicadors, amb alguna excepció com el turisme, ara són pitjors que fa sis mesos i que fa un any, fins i tot les exportacions han deixat de créixer. L'ICF només ha prestat un 35% del que tenia previst.

- Pel que fa a les prestacions a les persones aturades, al febrer cobren prestació 455.374 (70,93%, -1,3% que el mes anterior) i no cobren 186.574 (29,07%).

- L'any 2011: 78 accidents mortals laborals (creix el 26%) i un increment de les malalties professionals. Catalunya té un inspector de treball per cada 28.000 treballadors, mentre que la mitjana de la UE (15) és d'un inspector per cada 10.000.

- El Departament d'Empresa i Ocupació ha reduït el pressupost el 7,4% i acumula una reducció del 28,7% entre el 2010 i el 2012.

- Pel que fa als empleats públics estem per sota de la mitjana espanyola, un 9,8% dels ocupats, i bastant més per sota de la mitjana europea. Pèrdua del poder

adquisitiu dels empleats públics. Reducció del 15% de la jornada i del salari pels interins, molts dels quals cobraran entre 600 i 700 euros.

- El frau fiscal equival al 22% del PIB.
- La desigualtat s'ha incrementant: 1 de cada 5 catalans pateix pobresa (20,4%); 200.000 llars a Catalunya no tenen cap membre treballant. La distribució de la riquesa cada vegada és més desigual.
- Es restringeix l'accés a la renda mínima d'inserció (18.000 persones) a les prestacions socials de caràcter econòmic i aposten per prestacions a cuidadors no professionals, en detriment de les places públiques, o per desenvolupar la figura de l'assistent personal.
- S'elimina el caràcter permanent de les prestacions per al pagament de lloguers; els desnonaments a Catalunya el 2011 van ser 6.789, un 2,2% més que l'any 2010, i passen a la mínima expressió els recursos per a la rehabilitació i la construcció d'habitatges públics.
- A Ensenyament i Salut es redueix el pressupost, el 4,9% i el 4,8% respectivament. Les reduccions acumulades per CiU, des del 2010, són del 12% i l'11% respectivament.
- El 2011 Catalunya se situava al darrer lloc dels països de la UE en despesa en salut+educació (7,7% del PIB); el 2012 ens quedarem en el 6,5% del PIB, la meitat de la mitjana UE-27: el 13%.
- Es creen nous impostos a la malaltia i nous copagaments (farmacèutic i hospitalari). S'amplien les llistes d'espera el 42%, es deteriora el servei públic de Salut i es privatitza.
- Més diferències entre alumnes i centres, menys equipaments i menys beques menjador (el 20% de l'alumnat ha deixat de dinar a les escoles). Més alumnes per aula, menys mestres i menys escola inclusiva.
- Increment abusiu de les taxes universitàries, que pot arribar al 66%. La despesa en universitats per càpita i any: Catalunya 127€, Espanya 140€, França 408€, Holanda 324€.
- La taxa a la justícia posa fi a l'accés universal i al principi d'una justícia igual per a tothom, com a base de l'Estat de dret.
- Pugen les tarifes del transport públic i es tanquen línies. Puja el cànon de l'aigua, amb poca equitat. La cooperació al desenvolupament, en 2 anys, l'han retallat un 70% i la conservació del medi natural es redueix el 20%.

Aquestes dades confirmen que mai un govern a Catalunya havia estat tan insensible i tan classista. Mai un govern català havia estat tan submís als dictats econòmics dels

mercats i a l'oligarquia espanyola, i tan lluny de les necessitats de les persones. Mai un govern català havia estat tan dirigit per les escoles de negocis i els lobbies (els consellers Boi Ruiz i Mena, Salvador Alemany al CAREC, el grup Godó a TV3...) i tan lluny de les classes populars. Mai un govern català havia menystingut tant el diàleg, la concertació i el pluralisme.

Les retallades del govern Mas no són conjunturals ni temporals. CiU pretén substituir els serveis universals, l'autonomia personal i la igualtat d'oportunitats per la reducció dels serveis públics, la seva mercantilització i la privatització.

3.-Què fer? Idees, alternatives i unitat per a passar del patiment a l'esperança

Què fer i com fer-ho? Aquestes són les preguntes que sempre ens acompanyen a persones i forces que volem avançar cap a una societat d'homes i dones lliures i iguals, en una Terra habitable.

Què fer i com fer-ho, en les condicions concretes d'avui? És per això que em van resultar molt suggerents unes preguntes d'en Salvador Giner, a *El Periòdic*, del 6 de març de 2011, i reproduïdes al número 177 dels Quaderns de Cristianisme i Justícia:

“Per què costa tant ser d'esquerres? No hauria de ser fàcil i normal que un ciutadà amant de la llibertat, de la igualtat d'oportunitats, de l'autodeterminació dels pobles, de la redistribució de la renda i de l'equitat, mostrés una elemental simpatia pels governs que posen aquests valors elementals? No és cert que els valors de qualsevol societat decent són precisament els de l'esquerra i no uns altres? El que és terrible és que no es pugui trobar cap resposta fàcil a aquesta pregunta.”

Per això, crec útil posar en comú quin és el terreny de joc per a les forces de l'esquerra a Catalunya:

1. En el terreny cultural i dels valors

2. En el terreny institucional

3. En el terreny de l'organització social i les respostes cíviques

1.- Un terreny cultural i de valors on l'hegemonia de la dreta dificulta propostes i models comunitaris:

- El neoliberalisme no només té conseqüències econòmiques: degrada la política i la democràcia.
- Vivim una desvaloració d'allò que és públic, reduint les persones a la condició d'usuaris, consumidors i clients enlloc de ciutadans, deixant de banda el més específic de la condició humana: la seva dimensió social.
- Creix la por i la inseguretats –bases del pensament reaccionari- en el present i el futur, també l'acceptació de les retallades com a sacrifici inevitable.

- L'individualisme que es fomenta debilita el compromís cívic i social, i pretén fer més febles a entitats, organitzacions i moviments socials.
- S'han viscut canvis profunds en les relacions laborals, amb conseqüències de major complexitat per a l'acció del moviment sindical i les esquerres.
- Les conseqüències de la crisi més la corrupció, són la base del populisme i de la negació de la política.
- El mitjans de comunicació fan política, sense passar per les urnes.

2.- Un terreny institucional amb majoria de CiU a Catalunya (tal i com ha estat caracteritzada anteriorment) **i majoria del PP** i la *coalició populista* a Espanya (tal i com ha estat caracteritzada anteriorment).

3.- En el terreny de l'organització i les respostes socials s'estan produint significatives, diverses i àmplies respostes ciutadanes i sindicals de canalització dels conflictes a Catalunya. S'ha anat mostrant, de manera creixent i confluent, el rebuig a les retallades, al desmantellament de l'Estat del Benestar i al canvi de les relacions laborals, que hipotequen el futur i condemnen milers d'homes i dones a noves desigualtats, més pobresa i més atur.

També s'ha expressat el rebuig a una manera de fer política i a la seva complicitat amb els interessos privats. S'ha expressat la necessitat de major participació, de major transparència i que la política va més enllà de les representacions institucionals.

És molt important el manteniment i l'avenç de la unitat d'acció i les alternatives que va donant el sindicalisme de classe, CCOO i UGT a Catalunya i a Espanya, per a frenar les devastadores conseqüències de la crisi per a la gent treballadora i apostar per a la creació d'ocupació, la defensa de l'Estat del Benestar i la recuperació econòmica.

Són molt importants les plataformes creades arreu del territori (salut, educació, hipoteques...) per tal de defensar-se de les retallades i lluitar per objectius específics. Són molt importants les experiències i energies del 15M, que es tornaran a expressar el proper 12 de maig. Són molt importants les iniciatives unitàries per a defensar les llibertats, que Felip Puig, Jorge Fernández-Díaz i una part de la justícia pretenen limitar.

I són molt importants, pel present i el futur, els ponts que s'estan establint en la societat civil entre el sindicalisme, el moviment veïnal, les AMPAs, entitats de defensa de la salut pública, organitzacions juvenils, moviments en xarxa, entitats ecologistes..., per tal de fer aflorar el conflicte i acumular forces, recuperar el sentit comú i l'esperança, i presentar alternatives a les polítiques de CiU.

Les forces d'esquerres hem de tenir molt en compte aquestes situacions, pensant en les bases socials i la lluita per l'hegemonia, per tal de contribuir a l'esperança. És a dir, per poder avançar cap a una nova majoria de progrés cal que ens apliquem la màxima

—més que mai- de què “la societat es transforma, transformant, en el si de la societat”, per la qual cosa ens cal promoure —de manera decidida- debat d’idees, alternatives i àmplies unitats.

Debat d’idees front l’hegemonia conservadora. Alternatives per una democràcia social i una nova majoria social. (i) Unitats de les esquerres, en l’actual fase de la lluita de classes.

Una fase -des del meu punt de vista- de lluita de posicions i per l’hegemonia de les idees del sentit comú progressista. Una fase de recomposició i actualització de les forces populars i d’esquerres, pel segle XXI.

A.- Debat d’idees front l’hegemonia conservadora

Les esquerres que vulguin disputar l’hegemonia a la dreta han de tenir un discurs i un llenguatge propis. Un relat propi de la realitat, en base a conceptes polítics i valors que permetin confrontar el seu model social, econòmic, polític i cultural al de les dretes, és a dir: la democràcia.

L’esquerra ha de recuperar la lluita ideològica. I en la batalla de les idees, l’esquerra ha de recuperar el sentit de conceptes com: llibertat, igualtat, treball, justícia, progrés, solidaritat, públic, comunitat, esperança, republicanisme... No en un sentit propagandístic, sinó en funció d’una pràctica social i política que reconstrueixi, de nou, els nexes entre societat, política i institucions.

Una pràctica arrelada a la societat i a la quotidianitat de la gent. Una praxi lligada a les activitats on es desenvolupa la vida quotidiana de les persones, i amb un discurs més global. Un relat complet del perquè la realitat d’avui és així, i les alternatives a donar. Quines alternatives possibles i com es construeixen de manera compartida, per persones, societat civil organitzada i àmbits institucionals.

Un discurs i un llenguatge propis amb conceptes polítics i valors que la gent pugui acceptar i fer seus, perquè connecten amb les seves experiències, necessitats i aspiracions. Uns valors i unes pràctiques que els permetin qüestionar i rebutjar el model social, econòmic, polític i cultural de les dretes i participar —de manera comunitària- en la construcció d’alternatives democràtiques.

B.- Alternatives per una democràcia social i una nova majoria social

A més d’aquest relat propi, és necessari definir un nou programa social, democràtic i nacional de les forces progressistes catalanes. Un programa de democràcia social i perquè l’economia estigui al servei de les persones:

1.- Un nou model productiu amb creació d’ocupació i equilibri territorial. L’aposta per l’economia productiva, la Catalunya industrial i del coneixement, les polítiques socials, el treball digne i l’economia verda. Un nou model productiu socialment just i ecològicament sostenible.

2.- Defensa i millora dels serveis públics per a mantenir la seva universalitat i qualitat, per tal de garantir la igualtat d'oportunitats i l'autonomia personal. Especialment en educació i salut públiques.

3.- Assegurar la xarxa de serveis socials de qualitat, el sistema públic de pensions i l'aplicació de la Llei de la dependència. Eradicar la pobresa i els nous circuits d'exclusió social.

4.- Una aposta decidida per la sostenibilitat, el transport públic, les energies renovables i contra el canvi climàtic. Impuls del món rural i del sector agroalimentari.

5.- Fiscalitat justa, perquè pagui més qui més té, més guanya i més contamina.

6.- Defensa de les llibertats, individuals i col·lectives.

7.- Assegurar la igualtat efectiva entre homes i dones, el drets de la joventut i la igualtat de drets i deures de les persones immigrants.

8.- Actualització del catalanisme popular, del federalisme a l'independentisme. Impuls de l'autogovern, **dret a decidir** i defensa de la llengua i de la cultura catalanes.

Si es coincideix en què la contradicció és entre mercats i democràcia, són moments de democràcia social. Per la qual cosa cal que les forces progressistes arribin a amplis acords per a una nova majoria social a Catalunya, com a base necessària per a disputar-li l'hegemonia a CiU i per a ser alternativa al que representa, a la societat catalana i al Govern.

Aquesta és una de les qüestions que, de manera més recurrent, ens plantegen dirigents sindicals de CCOO i UGT, responsables d'organitzacions de la societat catalana i activistes contra les retallades. És a dir, les forces progressistes hem de donar esperança a la lluita, i si no és des de l'acord i l'entesa, no serà possible.

Les forces d'esquerres, EUIA i la coalició ICV-EUIA en especial, han de treballar per aconseguir una majoria de progrés que hauria de sobrepassar l'esquema electoral i els acords entre les forces polítiques, i basar-se en aliances socials i un moviment cívic, amb anàlisis compartides i accions conjuntes (com ja està passant) que, promogudes i protagonitzades des de la societat civil, impulsin les iniciatives polítiques i institucionals.

Un moviment cívic que, pensant en la majoria de la societat i en el futur de la gent jove, tingui el protagonisme del sindicalisme i l'associacionisme, del teixit empresarial productiu i el petit comerç, del món universitari i la cultura, del món rural i del territori.

És en aquest sentit que trobo molt important -però s'ha de practicar- el que va aprovar el PSC, en el seu darrer Congrés, en la resolució: *Per una Aliança Social de Progrés*:

"Catalunya necessita obrir una nova etapa basada en el diàleg i l'entesa entre tots i totes els progressistes.

Hem de ser capaços d'aglutinar en un projecte compartit, de gènesi horitzontal i cooperativa, totes les persones, col·lectius, associacions, centrals sindicals, organitzacions professionals, entitats ciutadanes progressistes... susceptibles de sumar-s'hi. Només així, la nostra voluntat d'articular un lideratge majoritari de progrés per a Catalunya.

Cal impulsar un ampli moviment de base social, política i cultural, que integri tots els homes i dones, tot els segments socials que, a Catalunya, comparteixen els valors de llibertat i justícia social; un moviment que ens permeti consolidar efectius, recuperar confiança perduda i incorporar els grups socials emergents, particularment els més joves, amb les noves formes de relació i de comunicació que els són pròpies. A partir d'aquest vast moviment, ha de ser possible articular una Aliança Catalana de Progrés que esdevingui majoritària de cara a l'any 2014.

Una aliança que no pot fer-se "des de dalt", sinó que ha de fer-se "des de baix", des de la societat, per tal que adquireixi l'envergadura i la força necessàries. I perquè el projecte de progrés a Catalunya no pot limitar-se a una obra de govern, sinó que també ha de generar valors, ha de democratitzar la societat, ha d'animar la iniciativa social, ha d'afermar-nos com "un sol poble".

Fins aquí la cita. D'acord des de l'esquerra transformadora, i disposat a caminar junts per aquest camí, que doni esperança compartida d'una sortida progressista al compromís i a les lluites de les classes populars a la Catalunya d'avui.

Unes pràctiques per a construir unes bases de llarg abast i que vagin més enllà del nou cicle electoral. Les esquerres hem d'aprendre, autocríticament, de les experiències dels 7 anys dels governs catalanistes i d'esquerres, d'un govern sense les complicitats socials necessàries per impulsar i/o consolidar propostes de canvi.

És en aquest sentit també que, per remoure la situació social i política d'avui, la coalició ICV-EUiA ha situat, de manera intel·ligent, unes propostes de fons que, amb l'objectiu d'implicar la societat civil, ens permetin sortir de l'actual situació catalana:

1) Un Pacte fiscal de rendes per a la sostenibilitat i la qualitat dels serveis públics, que permeti l'increment dels ingressos tributaris amb figures que garanteixin una fiscalitat més justa i redistributiva.

2) Un Pacte social per a una sortida solidària a la crisi. Convocant una taula de diàleg amb els agents socials (associacions empresarials, sindicats, sectors socials i forces polítiques) per a consensuar un pacte solidari per sortir de la crisi, que inclogui les mesures fiscals, les prioritats de l'ajustament pressupostari, la dinamització de l'economia i la creació d'ocupació, i que tingui el combat contra la pobresa com a prioritat.

3) Un nou model productiu per a la creació d'ocupació i l'equilibri territorial, basat en:

- En el sector primari, l'agricultura ecològica, el sector forestal i la protecció del medi ambient.
- La indústria, concertant estratègies per la reactivació de la indústria a Catalunya, per la recuperació econòmica, basat en la innovació i l'exportació, la captació d'inversions i la mobilitat, les energies renovables i els serveis lligats a les polítiques de sostenibilitat.
- Els serveis públics, la salut, l'educació, l'atenció a les persones i la dependència.
- El sector cultural i de l'audiovisual.
- La potenciació de les empreses de l'economia social i el cooperativisme.
- Un model turístic que tingui en compte els valors paisatgístics, culturals, gastronòmics, naturals i socials del país.
- Una administració de la Generalitat que garanteixi les polítiques públiques i l'exercici de l'autogovern.

4) El catalanisme popular i el dret a decidir

La lluita per trencar l'hegemonia del nacionalisme conservador i ser alternativa, no serà possible si no es dóna també en el terreny nacional. 23 anys de pujolisme van deixar moltes adherències socials i mediàtiques, i un nivell d'hegemonia molt important sobre el catalanisme.

Avui, després de la sentència de l'Estatut, la ruptura del pacte constitucional de 1978 i els processos de recentralització del PP, res tornarà a ser igual.

La nació catalana no pot continuar rebent un "no" com a resposta a la necessitat de més democràcia, distribució del poder i millora del finançament, i la negació –des de fora- del fet diferencial català amb atacs a la llengua i a la cultura catalanes.

L'esquerra ha d'assumir que la permanència del debat sobre les relacions Catalunya-Espanya i el model d'estat, respon a una de les contradiccions que té el capitalisme a l'Estat espanyol -com d'altres són entre capital-treball, mediambientals o de gènere-, i també respon a la voluntat del poble d'avançar en l'autogovern i els drets nacionals.

I per fer front a l'hegemonia del nacionalisme conservador, ens cal actualitzar el catalanisme popular. El catalanisme popular també com idea alternativa de país, on inclou les dues cares d'una nació: els drets socials de les persones i la voluntat de ser. El catalanisme popular, com a punt de trobada de federalistes i independentistes, des de la defensa del dret a decidir. El catalanisme popular, com a expressió d'amistat i cooperació amb d'altres pobles.

C) Unitat de les esquerres

La unitat de les esquerres ha estat, és i serà, una tarja de presentació i compromís actiu de la meua activitat política. Una unitat de les esquerres orientada en un doble objectiu:

1) Recomposar l'espai de l'esquerra transformadora, que va saltar pel aires – equivocadament i irresponsablement- amb el trencament del PSUC.

2) Treballar per la unitat plural de les esquerres, en l'acció social i a les institucions, des del reconeixement del seu pluralisme. Les esquerres a Catalunya som plurals, per la seva estructura social, composició de classe, pel fet nacional i la nostra rica història.

En aquest sentit vull reivindicar, de nou, aquest reconeixement plural i de concreció programàtica que ens va portar a prendre les decisions a ICV-EUiA, PSC i ERC, per a tirar endavant el govern catalanista i d'esquerres, de 2003 a 2010.

Ens aquests 7 anys Catalunya va canviar per a bé (tot i les coses a millorar i d'altres que no compartíem) i, des que ha tornat la dreta al Govern, les coses han empitjorat per a les persones i pel territori. Bé, però avui no es tracta de parlar del Govern d'esquerres i catalanista.

Però del que si n'estic convençut, i la història ens ho ha mostrat, que sense una unitat de les esquerres –des de la pluralitat, posada al dia i amb un programa- no serà possible una nova majoria d'esquerres alternativa a CiU.

Les conseqüències de les polítiques del govern de CiU (i del PP) ens permeten una nova relació entre les forces d'esquerres, treballada sobre la base dels problemes de les classes populars.

Les importants lluites socials i sindicals necessiten, també, d'una cultura de major coincidència en l'esfera social (ens ho demana la gent que es mobilitza), de més col·laboració en el terreny institucional (ens ho proposem quan venen a reunir-se al Parlament) i de complementarietat per a poder ser alternativa de govern a CiU i el PP.

Les lluites d'avui també necessiten d'un horitzó d'esperança per a les persones que es mobilitzen i que volen que es canviïn les polítiques, des de noves majories progressistes.

França i Andalusia són dos exemples que, en altres indrets, apunten en la bona direcció de col·laboració i acords entre les forces per a frenar la dreta i aconseguir noves majories progressistes.

Nous horitzons per a l'esquerra transformadora, ecologista i nacional

Des del naixement d'EUiA, ara fa 12 anys, un dels seus objectius estratègics ha estat el compromís per a recomposar i unir l'espai de l'esquerra transformadora a Catalunya. En les cinc assemblees nacionals ha estat un tema central (sempre amb dosis de certa polèmica) i ara, la 6a Assemblea Nacional discutirà com caminar cap a *Un nou espai català de l'esquerra transformadora, ecologista i nacional*. Aquest és el títol d'una tesi que estan debatent les assemblees d'EUiA.

Vull tornar a afirmar avui, en aquesta conferència, que l'experiència de la coalició ICV-EUiA va ser un gran encert i que ha estat, i és, molt positiva per a

l'esquerra i per a Catalunya, tot i les contradiccions viscudes, similar a tot procés de convivència.

Un dels motius de fer aquesta conferència al Col·legi de Periodistes, al qual agraeixo haver-me acollit, és perquè aquí, l'any 2002, Joan Saura i jo vam presentar l'acord de coalició d'ICV-EUiA.

Dies després d'aquella presentació, el mes de juliol de 2002 -encara no fa 10 anys- publicava un article on deia el següent, just després del referèndum d'EUiA per a constituir la coalició:

“A les forces polítiques situades a l'esquerra del partit socialista se'ns ha criticat, entre d'altres coses, per estar dividits i per presentar-nos per separat a les eleccions. Una competència electoral que ens ha fet més febles. Els resultats d'EUiA i d'ICV ho confirmen: milers d'homes i dones d'esquerres ens van retirar la seva confiança electoral.

Per a recomposar l'espai de l'esquerra transformadora i davant el proper cicle electoral, els afiliats d'EUiA i d'ICV han pres democràticament –EUiA mitjançant referèndum el 6 de juliol- la decisió d'anar junts en una coalició a les pròximes municipals, autonòmiques i generals. Amb aquesta decisió EUiA i ICV han passat, en menys de dos anys, de la confrontació a reconèixer-nos mútuament; de mirar-se de reüll a compartir (...). Ara s'inicia la col·laboració electoral, mantenint la sobirania de cada formació per a ser més forts. (...)

L'esquerra s'uneix, aquesta és la bona notícia (...) Sense mirar al passat i pensant en la nostra gent, els treballadors i les treballadores, ambdues organitzacions han fet un exercici de responsabilitat. L'objectiu és convertir la coalició d'ICV i d'EUiA en decisiva per a un canvi d'esquerres a Catalunya.”

Dos anys després d'aquell article, (juliol de 2004), a la meua intervenció a la 8a Assemblea Nacional d'ICV, deia també:

“Ara fa dos anys, en Joan Saura i jo mateix vam presentar els documents fundacionals de la Coalició ICV-EUiA on dèiem: “L'acord electoral entre ICV i EUiA vol configurar un referent institucional sòlid i perdurable, amb voluntat d'esdevenir l'expressió política de les mobilitzacions socials de caràcter progressista i de contribuir a una majoria plural d'esquerres per governar Catalunya. Volem així generar una dinàmica positiva d'il·lusió per la participació política i la mobilització social”.

Doncs bé hem aconseguit una dinàmica de suma que, a vegades, ha multiplicat. Hem generat il·lusió entre la gent d'esquerres. Hem contribuït a una majoria plural d'esquerres per a governar Catalunya i a molts municipis... i ara que fem?”

A la pregunta de “què fem?”, d'aquell 2004, a la 5a Assemblea Nacional (8 i 9 de novembre de 2008) EUiA va donar la seva resposta: ICV-EUiA, una coalició política:

“Això vol dir –dèiem fa 4 anys- no limitar-se als espais institucionals compartits, que sigui més participativa i que desenvolupi un veritable govern conjunt de la coalició. A Catalunya milers de persones poden votar la coalició, però no esperem que les campanyes electorals i els balanços dels grups institucionals siguin la única font de vincle i adhesió d'aquests homes i dones d'esquerres i ecologistes. Per EUiA, cal desenvolupar totes les potencialitats participatives d'ICV-EUiA al territori i sectorialment. A aquestes persones se'ls ha d'oferir un àmbit de participació permanent o estable fora de les campanyes electorals.

Aquest salt qualitatiu que proposem a la coalició és necessari (...) ICV-EUiA ha de canviar en positiu per tal d'afrontar els nous reptes”. I arribats aquí, fèiem un seguit de propostes per arribar a donar aquest pas endavant necessari.

Avui ens trobem al maig de 2012. I ara a EUiA, a ICV, a les EPM i a moltes persones que no només volen votar-nos, que volen ser protagonistes, ens toca pensar en gran.

Les formacions de la coalició d'esquerres i ecologista coincidim amb la diagnòsi del moment, donem alternatives i lluitem juntes, però també ho fem amb molts sindicalistes, activistes socials, intel·lectuals, votants nostres, votants desconcertats d'altres formacions d'esquerres i abstencionistes d'esquerres.

Per a modificar la realitat i ser més útils, ICV i EUiA necessitem tornar a ser valentes i estar a l'alçada per a donar noves passes en la unitat de l'esquerra transformadora pel segle XXI.

La coalició neix del segle passat, com a tancament d'unes divisions. Ara necessitem una nova força per aglutinar en un front comú (ampli, d'esquerres) les energies, els esforços i els votants d'esquerres i ecologistes.

Hi ha gent que sabem que vol participar d'aquesta aventura, de la política d'esquerres i ecologista. Hi ha moltes persones d'esquerres –no organitzades políticament- que per la nostra evolució, se senten de totes dues i que per a incorporar-se a la política, permeteu-me, no volen escollir “entre el papa i la mama”, volen estar, participar i decidir amb els seus.

Són sindicalistes (de sindicats diversos), professionals i del món de la cultura, joves que volen més protagonisme, persones immigrades –els nous catalans-, activistes socials, votants i gent d'altres formacions d'esquerres. Cal donar passos i marca un nou horitzó.

Un horitzó en el que també s'han donat passos amb la coalició de 'La Izquierda Plural', a les passades eleccions generals, que inclou ICV-EUiA, IU, la CHA i diverses forces ecologistes, des del reconeixent al pluralisme i a la diversitat territorial. Un procés obert que necessitarà de noves sumes, coordinacions, coalicions i/o fórmules que es creguin adients, per sumar en un front ampli, de múltiple identitats, amb referents diversos i en un estat plurinacional, a l'esquerra transformadora i ecologista, per tornar a omplir de

contingut la democràcia, la defensa del drets de les persones i dels pobles, i contribuir a noves majories progressistes a l'Estat espanyol, front l'hegemonia del PP.

En aquesta trentena anys, des de la recuperació de la democràcia, he après -i sabem- que els projectes polítics d'esquerres no són una fi en si mateixa ni per pensar en "el nosaltres" (qui així ho viu, s'equivoca, i tard o d'hora els allunya de la gent). A la gent no l'interessa el que ens passa, sinó el que proposem i podem fer plegats.

Els projectes polítics útils per a les persones són uns instruments de participació, canvi i transformació. I avui l'esquerra transformadora, ICV i EUiA, perquè és una necessitat per a les classes populars i per a la democràcia a Catalunya, han d'impulsar més la participació, els canvis i la transformació per fer més útil l'esquerra transformadora, ecologista i nacional.

Evidentment que la coalició ICV-EUiA és una bona experiència, i la tornaria a repetir com fa 10 anys. Un camí transitat imprescindible per a recuperar confiança i nous compromisos de moltes persones que estaven cansades de les divisions dels anys 80 i 90. Ha estat clau per tenir dues legislatures de governs plurals d'esquerres a la Generalitat i majories de progrés a molts ajuntaments, i per ampliar-nos territorialment. Ha estat clau per a modernitzar els programes i traduir en acció institucional les propostes, que van canviar el país i l'autogovern. Ha contribuït –amb d'altres- a mobilitzar pels drets socials i nacionals.

I ara, des del meu punt de vista, ha de ser determinant i posar totes les energies i les potencialitats de la coalició ICV-EUiA -organitzacions, activistes, càrrecs electes i votants-, a pensar en gran.

La coalició ICV-EUiA ha de ser el punt de partida i el motor –amb moltes persones que hi simpatitzen i que s'han engrescat de nou en la política, i que ens ho estan fent saber- per aconseguir fer de l'esquerra transformadora, ecologista i nacional l'expressió política i social de les classes populars i el motor del canvi a Catalunya, de la reconstrucció de la democràcia i de la regeneració política.

Els canvis a Catalunya és evident que serà impossible fer-los sols. Però no serà possible sense nosaltres, les experiències viscudes, des de 2002, ens ho han anat confirmant.

N'estic convençut -com moltes persones d'EUiA, ICV i EPM, i de moltes persones que no estan als ordinadors com afiliats- que una major força de l'esquerra transformadora, ecologista i nacional és fonamental per a donar esperança i un horitzó de majories progressistes l'any 2014.

Ampliar l'esquerra transformadora, ecologista i nacional, i la unitat de les esquerres. Es per on continuaré desenvolupant la meva activitat política.

Moltes gràcies per la seva atenció.